

سۇئال

مەن ھەيزدىن مۇنداق يۇيۇنمەن:

1-دىلىم بىلەن پاك بولۇشنى نىيەت قىلىمەن، تىلىم بىلەن سۆزلىمەيمەن.

2-مۇنچىنىك ئاستىدا تۇرۇپ پۈتۈن بەدىنىمگە سۇ چۈشۈرۈش بىلەن باشلايمەن.

3-پۈتۈن بەدىنىمنى ۋە ئەۋرىتىمنى چاچ سوپۇنى ۋە قاتتىق سوپۇن بىلەن يۇيمەن.

4-چېچىمنىك ھەممىسىنى چاچ يۇيۇش سۇيۇقلۇقى بىلەن يۇيمەن.

5-پۈتۈن بەدىنىمدىن چاچ يۇيۇش سۇيۇقلۇقى ۋە سوپۇننىك مەغزەپلىرىنى كەتكۈزۈپ بولغاندىن كېيىن ئوڭ تەرىپىمگە ئۈچ قېتىم ۋە سول تەرىپىمگە ئۈچ قېتىم سۇ قۇيمەن.

6-ئاندىن كېچىك تاھارەت ئالىمەن.

مەن كېيىن ئۆزۈمنىك توغرا شەكىلدە يۇيۇنمىغانلىقىمنى بىلىم، مېنىك ئۇزۇن يىللاردىن بىرى بۇ شەكىلدە يۇيۇنغانلىقىمنىك توغرا بولغان ياكى بولمىغانلىقىنى چۈشەندۈرۈپ قويۇشۇڭلارنى سورايمەن؟، ئەگەر توغرا بولماي خاتا بولغان بولسا، ئۇزۇن يىللاردىن بىرى قىلىپ كېلىۋاتقان بۇ خاتالىقنى قانداق ھەل قىلىشنىك يولىنى بايان قىلىپ بېرىشىڭلارنى سورايمەن؟.

ئۇزۇن ۋاقىتتىن بىرى مېنىك ئوقۇغان نامىزىم ۋە تۇتقان روزام قويۇل بولامدۇ؟، ئەگەر قويۇل بولمىغان بولسا بۇنى قانداق قىلىشىم كېرەك بولىدۇ؟.

شۇنداقلا، ھەيز ۋە جۇنابەتتىن يۇيۇنۇشنىك توغرا شەكىلنى چۈشەندۈرۈپ قويۇشۇڭلارنى سورايمەن؟.

ئىخچام جاۋاب

يۇيۇنۇش كۇپايە قىلىدىغان ۋە كامىل يۇيۇنۇشتىن ئىبارەت ئىككى تۈرلۈك بولىدۇ. كۇپايە قىلىدىغان يۇيۇنۇشتا، ئىنسان پاك بولۇشنى نىيەت قىلىدۇ، ئېغىزنى ۋە بۇرنىنى چايقاش بىلەن پۈتۈن بەدىنىنى يۇيدۇ. كامىل يۇيۇنۇش بولسا، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام يۇيۇنغانغا ئوخشاش يۇيۇنۇش بولۇپ، جۇنابەتتىن يۇيۇنۇشنى مەقسەت قىلغاندا، ئالدى بىلەن ئىككى ئالقىنىنى يۇيدۇ، ئاندىن ئەۋرىتىنى ۋە ئۇنىك ئەتراپىغا جۇنابەتتىن يۇقۇپ قالغان نەرسىلەرنى يۇيدۇ، ئاندىن نامازغا تاھارەت

ئالغاندەك كامىل تاھارەت ئالىدۇ، ئاندىن بېشىنى ئۈچ قېتىم يۇيدۇ، ئاندىن پۈتۈن بەدىنىنى يۇيدۇ، يۇيۇنۇشنىڭ ھەممە سۈننەتلىرىنى ئادا قىلىدۇ.

ئەگەر سىز ئۆتكەن ۋاقىتلاردا يۇيۇنۇشتىن ئىلگىرى ئېغىز-بۇرۇننى يۇيۇشنىڭ ھۆكۈمىنى بىلمەسلىكتىن ئۇنى قىلمىغان بولسىڭىز ياكى يۇيۇنۇشتىن ئىلگىرى ئېغىز-بۇرۇننى يۇيۇش ۋاجىپ بولمايدۇ دېگەن قاراشقا تايانغان بولسىڭىز، سىزنىڭ يۇيۇنۇشىڭىز توغرا بولىدۇ ۋە مۇشۇ يۇيۇنۇشقا ئاساسەن ئادا قىلغان ناماز-روزىلىرىڭىزمۇ توغرا بولۇپتۇ. سىزنىڭ ئۇ ناماز-روزىلارنى قايتىدىن ئادا قىلىش كېرەك بولمايدۇ، چۈنكى ئېغىز-بۇرۇننى يۇيۇش مەسىلىسى توغرىسىدا ئالىملارنىڭ كۈچلۈك ئىختىلاپى بار.

تەپسىلى جاۋاب

بارلىق گۈزەل مەدھىيەلەر ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقا خاستۇر، پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا، ساھابىلىرىغا ۋە قىيامەتكىچە ئۇلارغا ئەگەشكەن كىشىلەرگە ئاللاھنىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

بىرىنچى: كۇپايە قىلىدىغان يۇيۇنۇش ۋە كامىل يۇيۇنۇش.

يۇقىرىدا بايان قىلىنغان بويۇنچە يۇيۇنۇش ئاللاھقا ھەمدىلەر بولسۇن كۇپايە قىلىدىغان توغرا يۇيۇنۇش بولىدۇ، لېكىن سىز يۇيۇنۇشنىڭ بەزى سۈننەتلىرىنى ئادا قىلماپسىز بۇ سىزنىڭ يۇيۇنۇشىڭىزنىڭ توغرا بولۇشىغا تەسىر قىلمايدۇ.

بۇنىڭ بايانى: يۇيۇنۇش ئىككى تۈرلۈك بولۇپ: كۇپايە قىلغۇچى ۋە كامىل يۇيۇنۇش.

ئەمما كۇپايە قىلغۇچى بولسا بۇنىڭدا ئىنسان يۇيۇنۇشنىڭ ۋاجىپلىرىنى ئادا قىلىش بىلەن كۇپايە قىلىدۇ. سۈننەت ۋە مۇستەھەپلىرىدىن بىرنى قىلمايدۇ، پاك بولۇشنى نىيەت قىلىدۇ، ئاندىن قايسى ئۇسۇلدا بولسۇن ئېغىز-بۇرۇننى چايقاش بىلەن پۈتۈن بەدىنىگە سۇ قۇيىدۇ، مۇنچىنىڭ ئاستىدا تۇرسۇن ياكى دېڭىزغا چۈشسۇن ياكى كۆلگە چۈشسۇن ئۇنىڭ ھەممىسىدە ئوخشاش.

ئەمما كامىل يۇيۇنۇش دېگەن: يۇيۇنۇشنىڭ پەرز، ۋاجىپ، سۈننەت ۋە مۇستەھەپلىرىنى تولۇق ئادا قىلىپ خۇددى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يۇيۇنغاندەك يۇيۇنۇشتىن ئىبارەتتۇر.

كۇپايە قىلىدىغان ۋە كامىل بولغان يۇيۇنۇشنىڭ سۈپەتلىرى.

شەيخ ئىبنى ئۇسەيمىن رەھىمەھۇللاھدىن يۇيۇنۇشنىڭ سۈپىتىدىن سورالغاندا، شەيخ يۇيۇنۇش ئىككى يولغا ئاساسەن بولىدۇ

دەپ مۇنداق دېگەن:

بىرىنچى يول: ۋاجىپلىق سۈپىتى، ئۇ: پۈتۈن بەدىنىگە سۇ قۇيۇش بولۇپ، ئېغىز-بۇرۇننى چايقاشمۇ بۇنىڭ ئىچىدە بولىدۇ، پۈتۈن بەدىنىگە قايسى يول بىلەن سۇ قۇيسا ئۇ كىشىدىن چوڭ تاھارەتسىزلىك كۆتۈرىلىدۇ. ئۇ كىشىنىڭ پاكلىقى تامام بولىدۇ. بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دېگەن: ﴿وَأَنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَأَطَّهَرُوا﴾ تەرجىمىسى: «ئەگەر جۇنۇپ بولساڭلار پاكلىنىڭلار (يەنى غۇسۇل قىلىڭلار)» [سۈرە مائىدە 6-ئايەت].

ئىككىنچى يول: كامىل يۇيۇنۇشنىڭ سۈپىتى: پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام يۇيۇنغاندەك يۇيۇنۇش بولۇپ، جۇنابەتتىن يۇيۇنۇشنى مەقسەت قىلغاندا، ئىككى ئالقىنىنى يۇيىدۇ، ئاندىن ئەۋرىتىنى ۋە ئەۋرەتنىڭ تەتراپىدىكى جۇنابەتتىن يۇققان نەرسىلەرنى يۇيىدۇ، ئاندىن نامازغا تاھارەت ئالغاندەك كامىل تاھارەت ئالىدۇ، ئاندىن بېشىنى ئۈچ قېتىم يۇيىدۇ، ئاندىن پۈتۈن بەدىنىنى يۇيىدۇ. مانا بۇ كامىل يۇيۇنۇشنىڭ سۈپىتىدۇر. ["ئىسلام ئاساسلىرى پەتىۋاسى" 248-بەت].

ئىككىنچى: جۇنابەتتىن يۇيۇنۇش بىلەن ھەيىزدىن پاك بولغاندا يۇيۇنۇشنىڭ ئارىسىدا ھېچ پەرق يوق، لېكىن ھەيىزدىن پاك بولۇپ يۇيۇنغاندا چېچىنى جۇنابەتتىن يۇيۇنغاندىمۇ بەكرەك ئۇۋلاپ يۇيۇش كېرەك. شۇنداقلا، ئايالنىڭ ھەيىز كەلگەن ئورۇنغا ئۇ يەردىمۇ بەزى پۇراقلارنى يوق قىلىش ئۈچۈن خۇشبۇي نەرسىلەرنى ئىشلىتىشى مۇستەھەپ بولىدۇ.

ئائىشە رەزىيەللاھۇئەنھادىن بايان قىلىنغان ھەدىستە، ئەسما رەزىيەللاھۇ ئەنھا پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامدىن ھەيىزدىن پاك بولغاندا يۇيۇنۇش توغرىسىدا سورىغاندا پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «سىلەرنىڭ بىرىڭلار سۇنى ۋە خۇشپۇراقلىق نەرسىنى ئېلىپ گۈزەل شەكىلدە پاكىزلانسۇن، ئاندىن چېچىغا سۇ قۇيسۇن، سۇ بېشىنىڭ تېگىگە يەتكەنگە قەدەر چېچىنى قاتتىق ئۇلسۇن، ئاندىن سۇ قۇيسۇن، ئاندىن خۇشپۇراق سۈركەلگەن پاختىدەك نەرسىنى ئېلىپ ھەيىز ئورنىنى پاكىزلىسۇن دېدى، ئەسما: ئۇنى قانداق پاكىزلايدۇ؟ دېگەن ئېدى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: سۇنھا بەللا! ئۇ يەرنى پاكىزلىسۇن دېدى، ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھا دەيدۇ: قاننىڭ ئىزلىرىنى پاكىز سۈرۈپ تازىلاشنى پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام تۆۋەن ئاۋازدا دېگەنلىكى ئۈچۈن ئەسما ئاڭلىيالمىغان بولشى مۇمكىن، ئەسما يەنە پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامدىن جۇنابەتتىن يۇيۇنۇش توغرىسىدا سورىغان ئېدى، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: سۇنى قۇيۇپ گۈزەل شەكىلدە پاكىز بولسىز، ئاندىن بېشىڭىزغا سۇ قۇيسىز، سۇ بېشىڭىزنىڭ تېگىگە يەتكۈچە چاچلىرىڭىزنى ئۇلايسىز، ئاندىن پۈتۈن بەدىنىڭىزگە سۇ قۇيسىز دېدى». ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھا مۇنداق دەيدۇ: ئەنسا رىيالارنىڭ ئايالى نېمە دېگەن ياخشى ئاياللار!، ئۇلارنى ھايا قىلىش دىنى ئۈگىنىشتىن چەكلەپ قويمايتتى. [مۇسلىم رىۋايىتى 332-ھەدىس].

پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام چاچنى بەك ئۇلار ۋە خۇشبۇي نەرسىلەرنى ئىشلىتىشنى بايان قىلىش بىلەن ھەيىز بىلەن جۇنابەتتىن يۇيۇنۇشنىڭ ئارىسىنى ئايرىدى.

ئۈچىنچى: تاھارەت ئالغاندا ۋە يۇيۇنغاندا بىسىمىلاھ دېيىشنىڭ ھۆكمى.

كۆپچىلىك پىقھى ئالىملىرىنىڭ قارشىغا كۆرە، تاھارەت ئالغاندا ۋە يۇيۇنغاندا بىسىمىلاھ دېيىش مۇستەھەپ بولىدۇ، ھەنبەلى ئالىملىرى ۋاجىپ دېگەن.

ئىبنى ئۇسەيمىن رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "بىسىمىلاھ دېيىش مەزھەپكە كۆرە تاھارەتكە ئوخشاش ۋاجىپ بولىدۇ، ئۇ توغرىدا دەلىل يوق، لېكىن ئۇلار: بىسىمىلاھ دېيىش تاھارەتتە ۋاجىپ بولىدىكەن، غۇسلدا ئەلۋەتتە ۋاجىپ بولىدۇ، چۈنكى غۇسۇل قىلىش دېگەن چوڭ تاھارەتتۇر دەپ قارايدۇ".

توغرىسى: "بىسىمىلاھ دېيىش تاھارەتتە ۋە غۇسلدىمۇ ۋاجىپ ئەمەس". ["شەرھىل مۇمتى"].

تۆتىنچى: يۇيۇنۇشتىن ئىلگىرى ئېغىز-بۇرۇننى يۇيۇشنىڭ ھۆكمى.

يۇيۇنۇشتىن ئىلگىرى چوقۇم ئېغىز-بۇرۇننى يۇيۇش كېرەك. بۇ ھەنەفى ۋە ھەنبەلى مەزھەپ ئالىملىرىنىڭ قارشى.

ئىمام نەۋەۋىي رەھىمەھۇللاھ بۇ مەسىلىدىكى ئىختىلاپنى بايان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: "مەزھەپ ئالىملىرى يۇيۇنۇشتىن ئىلگىرى ئېغىزنى ۋە بۇرۇننى چايقاش مەسىلىدە تۆت تۈرلۈك قاراشتا:

بىرىنچى: ئېغىزنى ۋە بۇرۇننى چايقاش تاھارەتتە ۋە غۇسلدا سۈننەتتۇر، بۇ بىزنىڭ شافىئى مەزھىپىنىڭ قارىشىدۇر.

ئىككىنچى: ئېغىزنى ۋە بۇرۇننى چايقاش تاھارەتتە ۋە غۇسلدا ئۇ ئىككىسىنىڭ سەھىھ بولۇشى ئۈچۈن شەرتتۇر. بۇ ئىمام ئەھمەدتىن بولغان مەشھۇر قاراش.

ئۈچىنچى: ئېغىزنى ۋە بۇرۇننى چايقاش غۇسلدا ۋاجىپ ئەمما تاھارەتتە ۋاجىپ ئەمەس. بۇ ئەبۇ ھەنبە ۋە ئۇنىڭ يارەنلىرىنىڭ قارىشىدۇر.

تۆتىنچى: بۇرۇننى چايقاش تاھارەتتە ۋە غۇسلدا ۋاجىپتۇر، ئېغىزنى چايقاش ۋاجىپ ئەمەس. ئىمام ئەھمەدتىن شۇنداق بىر رىۋايەت كەلگەن، ئىبنى مۇنزىر: مەنمۇ شۇنداق دەيمەن دېگەن. ["ئەل مەجمۇئە" 1-توم 400-بەت].

بۇنىڭدىكى كۈچلۈك قاراش ئىككىنچى قاراشتۇر، ئۇ بولسىمۇ ئېغىزنى ۋە بۇرۇننى چايقاش تاھارەتتە ۋە غۇسلدا ۋاجىپ بولىدۇ ۋە ئۇ ئىككىسىنىڭ توغرا بولۇشى ئۈچۈن شەرتتۇر دېگەن قاراشتۇر.

شەيخ ئىبنى ئۇسەيمىن رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "بەزى ئالىملار مۇنداق دېگەن: خۇددى تاھارەتتە ئېغىزنى ۋە بۇرۇننى چايقاش ۋاجىپ بولغاندەك، غۇسلدىمۇ ۋاجىپ بولىدۇ".

بەزىلەر ئېغىزىنى ۋە بۇرنىنى چايقىسىمۇ تاھارەت ۋە غۇسلى توغرا بولىدۇ دەيدۇ.

توغرىسى بىرىنچى قاراشتۇر، چۈنكى ئاللاھ تائالا ئايەتتە پاكىز بولۇڭلار دېدى، پاكىزلىق بەدەننىڭ ھەممە يېرىنى ئۆز ئېچىگە ئالىدۇ، ئېغىز ۋە بۇرۇنمۇ پاكىزلاش ۋاجىپ بولغان بەدەننىڭ جۈملىسىدىندۇر، ئېغىزىنى ۋە بۇرنىنى چايقاش ئاللاھ تائالانىڭ يۈزۈڭلارنى يۇيۇڭلار دېگەن ئايىتىگە داخىل بولغانلىقى ئۈچۈن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالاممۇ تاھارەتتە ئېغىزىنى ۋە بۇرنىنى چايقاشقا بۇيرىغان.

ئېغىزىنى ۋە بۇرنىنى چايقاش غۇسلىدا يۈزنىڭ دائىرىسىگە كېرىدىكەن، ئۇنى تاھارەتتە پاكىزلاش ۋاجىپ بولىدىكەن، ئەلۋەتتە غۇسلىدىمۇ پاكىزلاش ۋاجىپ بولىدۇ، چۈنكى غۇسلىدا پاكىزلاش تەكىتلەنگەن. ["شەرھىل مۇمتى"].

بەشىنچى: يۇيۇنۇشتىن ئىلگىرى ئېغىز-بۇرۇننى يۇيۇشنىڭ ھۆكۈمىنى بىلمىگەن كىشىنىڭ ھۆكۈمى.

سىز ئۆتكەن ۋاقىتلاردا يۇيۇنۇشتىن ئىلگىرى ئېغىز-بۇرۇننى يۇيۇشنىڭ ھۆكۈمىنى بىلمەي ياكى ئېغىز-بۇرۇننى يۇيۇش ۋاجىپ بولمايدۇ دېگەن كىشىنىڭ سۆزىگە تايىنىپ يۇيۇنۇشتىن ئىلگىرى ئېغىز-بۇرۇننىڭنى يۇمىغان بولسىڭىز، سىزنىڭ يۇيۇنغىنىڭىز توغرا بولىدۇ ۋە مۇشۇ يۇيۇنۇشقا ئاساسەن ئادا قىلغان ناماز-روزىلىرىڭىزمۇ توغرىدۇر. سىزگە ئۇ ناماز-روزىلارنى قايتىدىن ئادا قىلىش كېرەك بولمايدۇ. چۈنكى يۇقىرىدا بايان قىلىنغاندەك، ئېغىز-بۇرۇننى يۇيۇش توغرىسىدا ئالىملارنىڭ قارىشىدا كۈچلۈك ئىختىلاپلار بار.

ئاللاھ تائالا ھەممەيلەننى ئۆزى ياخشى كۆرىدىغان ۋە رازى بولىدىغان ئىشلارغا مۇۋەپپەق قىلسۇن.

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.